

3. European Union. 2005. Details of EU-China Textile Agreement. *Press Release* No. 62/05, 13 June.
4. Finger, J. M. 1996. Legalized backsliding: safeguard provisions in the GATT. In *The Uruguay Round and Developing Countries*, eds. W. Martin and L. A. Winters, 316-340. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Huang, D. 2006. Legal Interpretation of Paragraph 242 of the Report of the Working Party on the Accession of China under the World Trade Organization Legal Framework. *Journal of World Trade* 40(1): 137-152.
6. Latin America News Digest. 2005. Brazil to set limits to Chinese imports. *LexisNexis Academic*, 24 May.
7. Messerlin, P. A. 2004. China in the World Trade Organization: antidumping and safeguards. *World Bank Economic Review* 18(1): 105-130.
8. Nordås, H. K. 2004. The Global Textile and Clothing Industry Post the Agreement on Textiles and Clothing. Discussion Paper No. 5, World Trade Organization, Geneva.
9. Tang, X. 1998. The integration of textiles and clothing into GATT and WTO dispute settlement. In *Dispute Resolution in the World Trade Organization*, eds. J. Cameron and K. Campbell, 171-203. London: Cameron May.
10. Vermulst, E., and P. Mihaylova. 2001. EC commercial defense actions against textiles from 1995 to 2000: possible lessons for future negotiations. *Journal of International Economic Law* 4(3): 527-555.

УДК 341.231.14

Макогін Н. О., студентка

Науковий керівник: Козинець О. Г., к.і.н., доцен

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВА ЛЮДИНИ НА СПРИЯТЛИВЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Природне середовище є основою життєдіяльності людини, вона не може існувати поза ним. Тому забезпечення його безпеки та права людини на сприятливе навколишнє середовище є одними із першочергових завдань як кожної держави окремо, так і людства загалом. Поряд з цим, антропологічне навантаження на природні ресурси та їх поступове вичерпання, посилення забрудненості середовища є свідченням тенденції зростання обсягів сучасної екологічної кризи.

Метою роботи є аналіз сучасної міжнародно-правової законодавчої бази захисту права людини на сприятливе середовище та ефективності охорони цього права.

Право людини на сприятливе середовище можна трактувати як можливість для кожної людини і всього людства жити при такому стані біосфери Землі, який забезпечує максимальний рівень фізичного і психічного здоров'я, а також використовувати систему засобів, що усувають глобальні загрози біосфері,

викликані людською життєдіяльністю. Оскільки навколишнє середовище як екологічна категорія не ділиться жодними адміністративними кордонами, проблеми його охорони від суто споживацького виснажливого використання мають транскордонний, глобальний, загальносвітовий характер [1, с. 233].

Такі основоположні міжнародні правові акти як Загальна декларація з прав людини 1948 р., Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року та інші не містять прямих згадок про екологічні права людини. Це зумовлено тим, що світова спільнота звернула увагу на питання довкілля значно пізніше, тому екологічні права прийнято вважати правами «третього покоління». Лише під час проведення Конференції ООН з навколишнього середовища у Стокгольмі в 1972 р. було розглянуто необхідність охорони довкілля з метою забезпечення фундаментальних прав людини. Одними із принципів Стокгольмської декларації визначалося, що «людина має основне право на свободу, рівність і сприятливі умови життя у навколишньому середовищі, якість котрого дозволяє проводити гідне та процвітаюче життя, і несе головну відповідальність за охорону та покращення навколишнього середовища на благо нинішнього та майбутніх поколінь» [2, с. 10–13].

Варто виділити й діяльність НБСЄ (нині ОБСЄ), зокрема, Заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі, підписаний в Гельсінкі 1 серпня 1975 р. У ньому відзначалася неможливість забезпечення якості навколишнього середовища тільки на внутрішньодержавному рівні, тому була запропонована система заходів вирішення цієї проблеми в світовому масштабі. Такі ж настрої мала і Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку, яка відбулася у 1992 р. і в Ріо-де-Жанейро, і основним досягненням якої вважається закріплення концепції сталого розвитку.

Загалом, екологізація світової спільноти розпочалася у 70-х рр. XX ст. і згадані події є основними, але складають лише малу частину цього процесу. Хоча ці акти містили абстрактні визначення права на сприятливе довкілля, і тому критикуються деякими науковцями, вони стали значним кроком до визнання його на міжнародному рівні.

Надалі було прийнято значну кількість різноманітних нормативно-правових актів – декларацій, директив, угод, конвенцій, у яких так чи інакше відображалось право на сприятливе довкілля. Це і резолюції ГА ООН та Комісії ООН з прав людини (наприклад, «Про необхідність забезпечення здорового навколишнього середовища для добробуту людини», «Негативний вплив незаконного переміщення і захоронення токсичних і небезпечних продуктів та відходів на права людини»), й глобальні та регіональні документи (Конвенція про охорону біологічного різноманіття, Африканська хартія прав людини і народів, Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ їх існування в Європі) тощо. Конституції багатьох держав також закріпили дане право, у тому числі й Україна у ст. 50 Основного Закону.

Поряд із цим, необхідність забезпечення екологічних прав людини зумовила створення ряду міжнародних організацій: ЮНЕСКО, Грінпіс,

Міжнародний союз охорони природи, Всесвітній альянс екологічного права, Всесвітній фонд дикої природи та інші.

Проте всі вищевказані заходи, по суті, мають лише декларативний характер, а сам механізм їх реалізації, як показує практика, є неефективним. Серед основних причин такої ситуації слід визначити наступні:

1. Наявність суперечностей між нормами національного та міжнародного права. Це зумовлено, по-перше, протиріччями, що виникають внаслідок слабкої експертизи або відсутності експертизи законодавства на відповідність міжнародним нормам; по-друге, протиріччями розвитку; по-третє, протиріччями, що можуть виникати у результаті національної правозастосовної практики [3, с. 156–157].

2. Відсутність обов'язкової юридичної сили міжнародних актів. Ці документи не мають засобів забезпечення примусу, не передбачають покарання за їх недотримання, тому встановлені у них положення найчастіше розглядаються державами як норми рекомендаційного характеру.

Під дієвістю нормативно-правового акту слід розуміти ступінь зміни поведінки його адресатів, вирішення відповідної проблеми, в результаті чого досягається мета правового регулювання. Узагальненими показниками ефективності міжнародно-правових засобів є: вчинення (або не вчинення) окремими державами-учасниками на основі відповідних юридичних актів міжнародних організацій певних дій, заходів, спрямованих на виконання ними власних зобов'язань; рівень реальної можливості використання громадянами цих держав прав і свобод [4, с. 149].

Звичайно, говорити про те, що міжнародно-правові акти у сфері охорони навколишнього природного середовища не важливі не можна, оскільки саме вони створюють ту базу для захисту права людини на сприятливе середовище, без якої сам механізм реалізації цього права є неможливим. Але, як бачимо, лише їх прийняття недостатньо, для досягнення результатів необхідне систематичне виконання. Для виправлення критичного стану довкілля сьогодні пріоритетним напрямом роботи є не створення нових правил, а активна та цілеспрямована реалізація вже існуючих й забезпечення універсальних стандартів екологічних прав людини.

Отже, екологізація міжнародного права розпочалася у 70-х роках ХХ ст. З того часу було створено широкий ряд міжнародних урядових і неурядових організацій та прийнято значний масив актів, спрямованих на захист права людини на сприятливе середовище. Однак теперішній незадовільний стан довкілля свідчить про їх низьку результативність та слабкий механізм захисту цього права. Основним способом його посилення сьогодні є боротьба із забрудненням навколишнього середовища, нераціональним використанням природних ресурсів та деградацією екосистем, що має здійснюватися, в першу чергу, не прийняттям нових норм, а забезпеченням ефективності вже існуючих, наприклад, через застосування заходів примусу та міжнародної юридичної відповідальності.

Список літератури

1. Шульга Є. В. Окремі аспекти ефективності міжнародно-правового захисту прав людини на сприятливе навколишнє середовище. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право*. 2015. Вип. 213(1). С. 233–238.
2. Збірник міжнародно-правових актів у сфері охорони довкілля; 2-ге вид., доп. Львів: Норма, 2002. 416 с.
3. Федорова А. Л. Міжнародно-правові зобов'язання України з Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. К., 2003. 187 с.
4. Пастухова Л. В. Ефективність міжнародно-правових засобів забезпечення реалізації Конвенції про захист прав і основних свобод людини : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Львів, 2003. 165 с.

UDK 341.1

Mezentseva O. O., student

*Scientific adviser: Shumilo I. A., PhD, Associate Professor, Department of International Private Law and Comparative Law
Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine*

THE ROLE OF INVESTMENT IN INTERNATIONAL FRANCHISING

There are companies in the world with products or services that find their customer in different countries. McDonald's, KFC, Hilton Hotels & Resorts,

Baskin-Robbins, Planet Fitness, School of Rock are among them. Their successful activity is not only a prototype for doing business of other similar companies, but also a source of income to the national economy. The main role of success of such companies is belonging to international franchising. Franchising is developing form of business which is appreciated by small and medium entrepreneurs for expanding their business around the world.

Due to the growing demand of using international franchising, there is increasing interest from scholars to study and analyze this issue. Among the authors who have dedicated their work to this aspect: M. Abell, V. Hobbs, J. Sotos, C. E. Zwisler, B. Krakus and many others. The study of this issue among provided by national scientists such as O. V. Gladka, T. M. Hrygorenko, I. M. Skola, and others.

Such popularity of international franchising is due to its number of significant advantages. Firstly, overcome the problem of foreign language and culture and proper control at a distance are provided by exploitation of local management. Secondly, lawful sale of goods in the target country is becoming possible due to necessary legal procedures which are implemented by local lawyers. One of the biggest benefits of the given form of franchising is the possibility of avoiding tariff imports. Even existence of various international agreements cannot stop obstacles to development of the world trade [1].

Laws governing franchise business are different in different countries, and follows different approaches [2]. Considering foreign investment, international